

عوامل جمعیت‌شناختی مؤثر بر فاصله اجتماعی ارامنه استان اصفهان

مژده کیانی

عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور اصفهان

چکیده

تقریباً تمام جوامع، تقسیم‌بندی جامعه به اقلیت و اکثریت را تجربه کرده‌اند. جامعه‌ای نیست که در آن اقلیت وجود نداشته باشد. به دلیل آن که اقلیت‌ها بخشی از جمعیت جامعه را تشکیل می‌دهند، جامعه نمی‌تواند نسبت به حضور آنها بی‌تفاوت باشد. فاصله اجتماعی از جمله متغیرهایی است که بر مشارکت اجتماعی - سیاسی اقلیت‌ها و گروه‌های مذهبی، تأثیرگذار است. اقلیت‌ها در مرزهای یک کشور مطرح می‌شوند. مفهوم فاصله اجتماعی یکی از مفاهیم نزدیک به مفهوم «اقلیت» است. فاصله اجتماعی، میزان احساس نزدیکی یا پذیرشی را که اعضای یک گروه در قبال گروه دیگر دارند نشان می‌دهد. اغلب فاصله اجتماعی برای سنجش درجه صمیمیت ممکن در روابط اجتماعی گروه‌های مختلف نژادی و قومی و رابطه بین اعضای آنها به کار می‌رود. در این مقاله سعی بر آن است که تأثیر متغیرهای جمعیت‌شناختی، سن، وضعیت تأهل، جنسیت، محل سکونت (شهر و روستا) و تحصیلات روی فاصله اجتماعی ارامنه با مسلمانان بررسی شود.

واژه‌های کلیدی: فاصله اجتماعی، اقلیت، سن، وضعیت تأهل، جنسیت، محل سکونت،

ارامنه.

مقدمه

مفهوم اقلیت یا گروه‌های اقلیتی در جامعه‌شناسی کاربرد زیادی دارد، به طور کلی اقلیت‌ها با ویژگی‌های زبانی، مذهبی، عقاید و فرهنگ خاص از اکثریت متمایز می‌شوند. اقلیت به معنای عام کلمه شامل گروه‌هایی است با ویژگی‌های فرهنگی رفتار جمعی و یا سنت‌های خاصی که متفاوت با فرهنگ، رفتار و سنت‌های اکثریت مردمی سرزمینی است که در آن زندگی می‌کنند (خوبروی پاک: اقلیت‌ها، ۱۳۸۰، ص ۶۴-۶۳) گروه‌های اقلیت معمولاً تا اندازه‌ای از نظر فیزیکی و اجتماعی از اکثریت، جدا هستند. وجود اقلیت‌های مذهبی - قومی از ویژگی‌های جوامع صنعتی و سنتی است. تعداد و ساختار اقلیت‌ها به تناسب موقعیت‌های تاریخی و جغرافیایی آنها در جوامع متفاوت است. مفهوم فاصله اجتماعی به مفهوم «اقلیت» نزدیک است. هرچه فاصله اجتماعی افراد و گروه‌ها بیشتر باشد، میزان نفوذ متقابل آنها کمتر می‌شود. مفهوم فاصله اجتماعی را پارک از زیمل گرفته بود و برای او این مفهوم جهت درک روابط نژادی اهمیت تعیین‌کننده‌ای داشت. به نظر پارک، اصطلاحاتی چون آگاهی نژادی یا طبقاتی، بیانگر فاصله اجتماعی میان گروه‌های مردم است.

یکی از شاگردان پارک، بوگاردوس است. بوگاردوس بر آن بود تا شیوه‌ای بیابد که به وسیله آن بتواند میزان تمایل یا عدم تمایل آمریکایی‌ها و اقوام مختلف را نسبت به یکدیگر بسنجد. او به این منظور مقیاسی را ساخت که تمایل، عدم تمایل و تمایل متوسط را اندازه‌گیری می‌کرد.

اهداف

شناخت متغیرهای جمعیت‌شناختی مرتبط با فاصله اجتماعی آرامنه از اهداف کلی به شمار می‌آید.

اهداف جزئی

در این راستا سؤالات زیر قابل بررسی است:

۱- آیا بین مسلمانان و آرامنه فاصله اجتماعی وجود دارد؟

- ۲- آیا بین سن و فاصله اجتماعی رابطه وجود دارد؟
- ۳- آیا بین جنسیت و فاصله اجتماعی رابطه وجود دارد؟
- ۴- آیا بین محل سکونت آرامنه و فاصله اجتماعی رابطه وجود دارد؟
- ۵- آیا بین تأهل و فاصله اجتماعی رابطه وجود دارد؟
- ۶- آیا بین تحصیلات و فاصله اجتماعی رابطه وجود دارد؟

چهارچوب نظری

این مقاله با تکیه بر تئوریهای پارک و بوگاردوس تدوین شده است.

فرضیات

- ۱- بین تحصیلات و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار آماری وجود دارد.
- ۲- بین جنسیت و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار آماری وجود دارد.
- ۳- بین وضعیت تأهل و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار آماری وجود دارد.
- ۴- بین سن و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار آماری وجود دارد.
- ۵- بین محل سکونت و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار آماری وجود دارد.
- ۶- بین درآمد و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار آماری وجود دارد.

تعاریف

فاصله اجتماعی: علیرغم نزدیکی مکانی، گروه‌ها و افراد تا چه اندازه به لحاظ روانی و منزلت اجتماعی با هم فاصله دارند؟ با استفاده از شاخص‌های طیف بوگاردوس سنجیده می‌شود:

تمایل به ازدواج، مشارکت اقتصادی، مشارکت فرهنگی، رفت و آمد خانوادگی، دوست شدن، رفتن به کلیسا و جداسازی محله‌ها.

روش تحقیق

این مقاله براساس یک تحقیق پیمایشی در مورد آرامنه، نگارش شده است. جهت

سنجش فاصله اجتماعی از طیف بوگاردوس استفاده شده است. جامعه آماری تحقیق مسیحیان جلفای اصفهان و شاهین شهر به عنوان نقاط شهری و مناطق روستایی داران و فریدن، به عنوان مناطق روستایی است. از جمعیت ۱۵ سال به بالای این مناطق با استفاده از فرمول نمونه‌گیری ۵۸۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری تصادفی و طبقه‌ای متناسب، انتخاب شده‌اند.

ارامنه استان اصفهان

مسیحیان ساکن اصفهان در محله جلفا، که در جنوب شهر بنا شده و به وسیله رودخانه زاینده‌رود از اصفهان مجزا گردیده، از نسلهای گذشته در این شهر سکونت اختیار کرده‌اند. مهاجرت ارامنه به ایران از زمان سلجوقیان در سال ۱۰۴۸ میلادی آغاز شده که این مهاجرتها گاهی به صورت اجباری و گاهی هم به صورت اختیاری صورت گرفته است. محله ارمنی‌نشین جلفا از زمان شاه عباس به این طرف مرکز تجمع و فعالیت ارمنیان بوده است و شاه عباس پس از تصرف ارمنستان در سال ۱۰۱۳ هجری قمری (۱۶۰۵ میلادی) جمعی از مردم ارمنستان را به داخل ایران کوچ داد و پس از آن که اصفهان را به پایتختی برگزید، آنها را به اصفهان آورد.

جمعیت‌شناسی مسیحیان

مسیحیان ایران جزئی از جمعیت ایرانی هستند و در تشکیل جامعه ایرانی نقش عمده‌ای را به عهده داشته‌اند. تعداد مسیحیان ایران در سرشماری سالهای ۱۳۴۵، ۱۳۵۵، ۱۳۶۵ و ۱۳۷۵ به ترتیب ۱۵۳۸۰۰، ۱۶۸۵۹۳، ۹۷۵۵۷، ۷۸۷۴۵ بوده است. به طور کلی نرخ رشد خام جمعیت مسیحیان ایران در اکثر استانها، منفی بوده است در مورد ترکیب جمعیت در کل کشور، استان اصفهان و شهرستان اصفهان نسبت افراد ۲۴-۱۵ ساله در سرشماریهای ۴۵-۵۵، ۶۵-۷۵ بیش از ۵۰٪ است.

پس از انقلاب اسلامی، در بهمن ۱۳۵۷ جمعیت مسیحی شهر اصفهان به طرز چشمگیری کاهش یافت. یعنی در حالی که جمعیت مسیحیان شهرستان اصفهان در آبان ۱۳۵۵ برابر ۹۶۷۸ تن بود پس از ۲۰ سال در آبان ۱۳۷۵ به ۵۸۳۸ نفر رسید. مقصد

مهاجرت نخست آمریکا و سپس اروپا، ارمنستان و کانادا بوده است. هنوز هم آرامنه گریگوری اکثریت مسیحیان اصفهان را تشکیل می دهند و پس از آن کاتولیک ها، پروتستان ها، پیروان کلیسای فارسی زبان (فرقه انگلیکن یا دایره اسقفی)، آشوریان و تعداد انگشت شماری مسیحی خارجی، که هر کدام با انگیزه ای جداگانه (کار، تحصیل، ایرانگردی، پژوهش، ... یا ازدواج) برای مدتی نه چندان طولانی در اصفهان به سر می برند، هستند.

جدول ۱: توزیع آرامنه شهرستان اصفهان برحسب گروههای سنی در سرشماریهای ۱۳۴۵،

۱۳۵۵، ۱۳۶۵، ۱۳۷۵

۱۳۷۵		۱۳۶۵		۱۳۵۵		۱۳۴۵		گروههای سنی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۵/۵	۳۲۱	۹/۴۵	۷۸۷	۸/۱۸	۷۹۲	۹/۱۶	۵۹۶	۰-۴
۷/۸۵	۴۵۸	۸/۳۸	۶۸۹۰	۹/۴۵	۹۱۵	۱۰/۹۷	۷۱۴	۵-۹
۹/۳	۵۴۳	۷/۳۸	۶۱۴	۱۰/۶۹	۱۰۳۵	۱۲/۶۶	۸۲۴	۱۰-۱۴
۸/۰۸	۴۷۲	۸/۸۳	۷۳۵	۹/۱۶	۸۸۷	۱۲/۳۷	۸۰۵	۱۵-۱۹
۶/۹۴	۴۰۵	۹/۷۶	۸۱۵	۸/۰۶	۷۸۰	۷/۹۳	۵۱۶	۲۰-۲۴
۷/۱۴	۴۱۷	۸/۷۴	۷۳۲	۹/۳	۹۰۰	۵/۹۳	۳۵۶	۲۵-۲۹
۷/۹۵	۴۶۴	۷/۹۵	۶۶۲	۸/۲۳	۷۹۷	۴/۸۵	۳۱۶	۳۰-۳۴
۷/۴۷	۴۳۶	۷/۰۹	۵۹۰	۶/۹۳	۶۷۰	۵/۴۷	۳۶۵	۳۵-۳۹
۷/۴۳	۴۲۴	۵/۰۳	۴۱۹	۵/۵۵	۵۳۶	۵/۷۶	۳۷۵	۴۰-۴۴
۶/۷۶	۳۹۵	۴/۷۵	۳۹۵	۶/۰۳	۵۸۳	۴/۴۷	۲۹۱	۴۵-۴۹
۵/۰۵	۲۹۵	۴/۵۴	۳۷۸	۵/۱۸	۵۰۱	۳/۴	۲۸۰	۵۰-۵۴
۴/۴۹	۲۶۲	۵/۴۹	۴۴۱	۴/۳۷	۴۲۳	۳/۳۸	۲۲۰	۵۵-۵۹
۳/۸۵	۲۲۵	۴/۴۸	۳۷۱	۲/۷۸	۲۶۹	۴/۱۹	۲۷۳	۶۰-۶۴
۱۲/۳۳	۷۲۰	۸/۳۵	۶۹۵	۶/۰۹	۵۹۰	۸/۵۶	۵۵۶	۶۵
۱۰۰	۵۸۳۸	۱۰۰	۴۱۷۶	۱۰۰	۹۶۷۸	۱۰۰	۶۵۰۸	جمع

درصد گروه‌های سنی ۲۰-۲۴، ۲۵-۲۹، ۳۰-۳۴ در فاصله سالهای ۴۵-۵۵ افزایش یافته است که به دلیل مهاجرت است. درصد گروه‌های سنی ۴-۹، ۵-۹، ۶۵-۶۰ و ۶۵ ساله به بالا، کاهش یافته است که در گروه‌های سنی ۴-۹، ۵-۹ ساله به دلیل کاهش باروری و در گروه‌های سنی ۶۵-۶۰، ۶۵ سال به بالا، به دلیل بالا بودن میزان مرگ و میر در سنین ۶ سال به بالا است. گروه‌های سنی ۴-۹ ساله، ۲۰-۲۴، ۳۵-۳۹، ۴۵-۵۹، ۶۰-۶۴ و ۶۵ سال به بالا در فاصله سالهای ۶۵-۱۳۵۵، افزایش یافته و درصد بقیه گروه‌های سنی کاهش یافته است.

تجزیه و تحلیل اطلاعات

۴/۵۶٪ از جمعیت نمونه زن و ۶/۴۳٪ مرد هستند. این ارقام با توجه به نسبت جمعیت زنان و مردان در کل جامعه آماری است. ساختار سنی جمعیت نمونه نیز از ساختار سنی جامعه آماری تبعیت می‌کند. بالاترین درصد یعنی ۴/۲۸٪ متعلق به گروه سنی ۵۰ سال و بالاتر است و کمترین درصد مربوط به گروه‌های سنی ۱۹-۱۵ ساله، ۲۴-۲۰ ساله و ۲۹-۲۵ ساله با ۸/۸٪ است. ۹/۶۶٪ از پاسخگویان متأهل و ۳/۲۹٪ مجرد بوده‌اند. همچنین ۶/۳٪ از پاسخگویان بر اثر فوت همسران را از دست داده بودند. یک مورد یعنی ۲٪ از پاسخگویان مطلقه هستند. این مورد با توجه به این که طلاق بین ارامنه ممنوع است و عمومیت ندارد، قابل توجه است.

۱/۳۸٪ از پاسخگویان دارای دیپلم متوسطه، ۲/۰٪ تحصیلات مذهبی، ۵/۱۴٪ تحصیلات عالی (به استثنای دکتری) و ۷/۴۱٪ زیردیپلم بوده‌اند، پاسخگویان بی‌سواد ۳/۵٪ را به خود اختصاص داده‌اند.

با توجه به متغیر فعالیت، ۴۱٪ از پاسخگویان خانه‌دار و ۷/۳۵٪ شاغل بوده‌اند، ۱/۷٪ از پاسخگویان دانشجوی، ۴/۶٪ دانش‌آموز، ۳/۵٪ بازنشسته، ۲/۰٪ از کارافتاده و میزان بیکاری در بین جمعیت نمونه ۲/۴٪ است. در مورد جمعیت شاغل بالاترین درصد یعنی ۱/۳۷٪ از پاسخگویان دارای مشاغل فنی - حرفه‌ای و آزاد بوده‌اند. پس از این گروه، مشاغل تولیدی و رانندگان با ۵/۳۶٪ قرار گرفته‌اند. کمترین درصد مربوط به مدیران و کارکنان عالی‌رتبه هستند (۴/۱٪).

فاصله اجتماعی ارامنه با مسلمانان، متوسط بوده است (جدول شماره ۲). در صفحات بعد تست فرضیات و بررسی رابطه متغیر فاصله اجتماعی با متغیرهای جمعیت شناختی، انجام می شود.

جدول شماره ۲: وضع پاسخگویان برحسب فاصله اجتماعی

تجمعی	درصد	مطلق	فراوانی فاصله اجتماعی
۴۴۴	۷۱/۱	۷۱۲	کم
۹۱/۲	۲۱/۲	۲۱۲	متوسط
۱۰۰	۷/۶	۴۴۴	زیاد
	۱۰۰	۵۸۰	جمع

۷۱/۲ درصد از پاسخگویان با توجه به طیف فاصله اجتماعی، دارای فاصله اجتماعی متوسط بوده اند. همچنین ۲۱/۲ از پاسخگویان در فاصله اجتماعی کم قرار داشته اند و ۷/۶ درصد از جمعیت نمونه دارای فاصله اجتماعی زیاد با اکثریت مسلمان بوده اند.

H₁: بین جنسیت و فاصله اجتماعی رابطه وجود دارد.

H₀: بین جنسیت و فاصله اجتماعی رابطه وجود ندارد.

جدول شماره ۳: توزیع پاسخگویان برحسب جنسیت و فاصله اجتماعی

جمع	زن	مرد	جنسیت فاصله اجتماعی
۱۲۳	۶۵	۵۸	کم
۴۱۳	۲۳۷	۱۷۶	متوسط
۴۴	۲۵	۱۹	زیاد
۵۸۰	۳۲۷	۲۵۳	جمع
$X^2 = ۰/۷۹۳$ $df = ۲$ $Sig = ۰/۶۷۱$			مشخصات آمار

۲۳۷ نفر از زنان پاسخگو و ۱۷۶ نفر از مردان پاسخگو، دارای فاصله اجتماعی متوسط بوده‌اند که بیشترین فراوانی است. فاصله اجتماعی کم در مقایسه با فاصله اجتماعی زیاد در مورد دو جنس، دارای فراوانی بیشتری است. با توجه به سطح معنی‌داری ($Sig = ۰/۶۷۱$) رابطه بین جنسیت و فاصله اجتماعی، معنی‌دار نیست و فرضیه H_1 رد می‌شود و فرضیه H_0 یعنی عدم وجود رابطه بین جنسیت و فاصله اجتماعی تایید می‌شود.

H_1 : بین سن و فاصله اجتماعی رابطه وجود دارد.

H_0 : بین سن و فاصله اجتماعی رابطه وجود ندارد.

جدول شماره ۴: توزیع پاسخگویان برحسب سن و فاصله اجتماعی

جمع	سن								فاصله اجتماعی
	۶۵-ساله و بیشتر	۴۵-۴۹	۲۰-۴۴	۳۵-۳۹	۳۰-۳۴	۲۵-۲۹	۲۰-۲۴	۱۵-۱۹	
۱۲۳	۵۵	۱۶	۱۰	۱۳	۹	۷	۵	۸	کم
۴۱۳	۹۸	۴۰	۴۸	۴۸	۶۲	۲۱	۳۴	۲۲	متوسط
۴۴	۱۲	۴	۶	۵	۳	۳	۱۰	۱	زیاد
۵۸۰	۱۶۵	۶۰	۶۴	۶۶	۷۴	۵۱	۴۹	۵۱	جمع
$X^2 = ۴۲/۲۶۲$ kendall stau = $۰/۱۳۰$ Sperman = $۰/۱۶۶$ Sig = $۰/۰۰۰$									مشخصات آماری

بیشترین فراوانیها در مورد گروه‌های سنی مختلف، به فاصله اجتماعی متوسط تعلق دارد. گروه سنی ۳۰-۳۴ ساله با ۶۲ پاسخگو و گروه سنی ۵۰ سال و بیشتر با ۹۸ پاسخگو، بیشترین فراوانی را در فاصله اجتماعی متوسط، دارا هستند.

با توجه به سطح معنی‌داری ($Sig = ۰/۰۰۰$)، رابطه بین سن و فاصله اجتماعی معنی‌دار است. همچنین با توجه به درجه آزادی ۱۴، کی‌دو حاصل از آزمون بزرگتر از جدول است، ($۴۲/۲۶۲ > ۳۶/۱$) بنابراین رابطه بین سن و فاصله اجتماعی، اثبات

می شود، همچنین با توجه به تاو C کندال جهت رابطه معکوس است. ضریب همبستگی اسپیرمن نیز وجود رابطه معکوس بین سن و فاصله اجتماعی را تأیید می کند، یعنی هرچه گروه سنی پاسخگویان بالا رفته است، میزان تعلق ایشان به فاصله اجتماعی کم و متوسط نیز افزایش یافته است.

H₁: بین وضعیت تأهل و فاصله اجتماعی رابطه وجود دارد.

H₀: بین وضعیت تأهل و فاصله اجتماعی رابطه وجود ندارد.

جدول شماره ۵: توزیع پاسخگویان برحسب وضعیت تأهل و فاصله اجتماعی

جمع	وضعیت تأهل				وضعیت تأهل / فاصله اجتماعی
	فوت همسر	مطلقه	متاهل	مجرد	
۱۲۳	۱۰		۸۶	۲۷	کم
۴۱۳	۹	۱	۲۷۵	۱۲۸	متوسط
۴۴	۲		۲۷	۱۵	زیاد
۵۸۰	۲۱	۱	۳۸۸	۱۷۰	جمع
$X^2 = ۱۳/۱۷۶$ $df = ۶$ $Sig = ۰/۰۴$				مشخصات آماری	

۲۷۵ نفر از پاسخگویان متأهل دارای فاصله اجتماعی متوسط و ۱۲۸ نفر از پاسخگویان مجرد، دارای فاصله اجتماعی متوسط بوده اند یعنی با توجه به وضعیت تأهل، بالاترین فراوانیها در مورد مجردها و متأهلین به فاصله اجتماعی متوسط، تعلق دارد.

۸۶ نفر از پاسخگویان متأهل دارای فاصله اجتماعی کم بوده اند، همچنین ۲۷ نفر از پاسخگویان متأهل و ۱۵ نفر از پاسخگویان مجرد، دارای فاصله اجتماعی زیاد بوده اند. با توجه به سطح معنی داری ($Sig = ۰/۴$) تفاوت بین مجردین و متأهلین با توجه به فاصله اجتماعی معنی داری است. همچنین با توجه به درجه آزادی ۶ و $X^2 = ۱۳/۱۷۶$ به دلیل آنکه X^2 حاصل از آزمون بزرگتر از X^2 جدول است، ($۱۳/۱۷۶ > ۱۲/۶$)

بنابراین فرضیه H1 یعنی رابطه بین وضعیت تأهل و فاصله اجتماعی اثبات می شود.
 H1: بین تحصیلات و فاصله اجتماعی رابطه وجود دارد.
 H0: بین تحصیلات و فاصله اجتماعی رابطه وجود ندارد.

جدول شماره ۶: توزیع پاسخگویان بر حسب تحصیلات و فاصله اجتماعی

جمع	تحصیلات									فاصله اجتماعی
	پسواد	ابتدایی	کمزاردیپلم	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	تحصیلات عالی نامشخص	نامشخص	
۱۲۳	۱۶	۳۳	۲۲	۳۷	۶	۶	۲	۱		کم
۴۱۳	۱۲	۸۰	۹۲	۱۶۳	۲۲	۴۱	۲	۱		متوسط
۴۴	۳	۶	۹	۲۱	۱	۴				زیاد
۵۸۰	۳۱	۱۱۹	۱۲۳	۲۲۱	۲۹	۵	۴	۱	۱	جمع
$X^2 = ۳۲/۳۲۸$ kendalls Tau-c = ۰/۱۰۶ Sig = ۰/۰۰۱ df=۱۴ Gamma=۰/۲۰۹										مشخصات آماری

بیشترین فراوانی مربوط به پاسخگویان دارای تحصیلات دیپلم (۱۶۳ پاسخگو) و سپس پاسخگویان دارای تحصیلات کمتر از دیپلم (۹۲ فراوانی) با فاصله اجتماعی متوسط است. پاسخگویان دارای تحصیلات دیپلم در مقایسه با سایرین، فراوانی بیشتری از فاصله اجتماعی کم را به خود اختصاص داده اند (۳۷ پاسخگو).

با توجه به سطح معنی داری (Sig = ۰/۰۰۱)، درجه آزادی ۱۴ و $X^2 = ۳۲/۳۲۸$ ، تفاوت معنی داری بین تحصیلات و فاصله اجتماعی وجود دارد. همچنین به دلیل آنکه X^2 حاصل از جدول آزمون بزرگتر از X^2 جدول است (۳۲/۳۲۸ > ۲۳/۷)، می توان نتیجه گرفت بین تحصیلات و فاصله اجتماعی رابطه معنی داری وجود دارد بنابراین فرضیه H1 اثبات می شود. همچنین با توجه به تاو C کندال جهت رابطه مستقیم است.

H1: بین درآمد و فاصله اجتماعی رابطه وجود دارد.

H0: بین درآمد و فاصله اجتماعی رابطه وجود ندارد.

جدول شماره ۷: توزیع پاسخگویان برحسب درآمد و فاصله اجتماعی

جمع	درآمد									فاصله اجتماعی	
	نیست	۰-۲۱۰۰ میلیون	۱-۱۱۰۰ میلیون	۱۰۰-۱۱۱۰	۵۰۰-۵۹۹	۲۰۰-۲۹۹	۳۰۰-۳۹۹	۲۰۰-۲۹۹	۱۰۰-۱۹۹		زیر ۱۰۰ تومن
۶۱						۳	۴	۵	۲۱	۲۸	کم
۱۷۵		۱	۱	۱	۱	۲	۱۷	۲۷	۴۹	۷۳	متوسط
۱۸							۲	۱	۷	۸	زیاد
۲۵۴	۳	۱	۱	۱	۱	۵	۲۳	۳۳	۷۷	۱۰۹	جمع
مشخصات آماری: kendall's tau = ۰/۰۱۷ gamma = ۰/۰۴۷ sperman = ۰/۲۵ Sig = ۰/۵۴۵											

بیشترین فراوانیها مربوط به فاصله اجتماعی متوسط در گروه‌های درآمدی زیر ۱۰۰ و ۱۰۰-۱۹۹ هزار تومان است. فراوانی‌های گروه‌های درآمدی زیر ۱۰۰ و ۱۰۰-۱۹۹ هزار تومان در فاصله اجتماعی کم بیشتر از فاصله اجتماعی زیاد است. با توجه به سطح معنی داری (sig = ۰/۵۴) رابطه بین درآمد و فاصله اجتماعی در جمعیت نمونه معنی دار نیست، بنابراین فرضیه رابطه بین درآمد و فاصله اجتماعی، رد می‌شود. H1: بین محل سکونت و فاصله اجتماعی رابطه وجود دارد. H0: بین محل سکونت و فاصله اجتماعی رابطه وجود ندارد.

جدول شماره ۸: توزیع پاسخگویان برحسب نوع محل سکونت و فاصله اجتماعی

جمع	روستا	شهر	محل سکونت	فاصله اجتماعی
۱۲۳	۱	۱۲۲		کم
۴۱۳	۱۹	۳۹۴		متوسط
۴۴		۴۴		زیاد
۵۸۰	۲۰	۵۸۰		جمع
X ² = ۵/۷۸۴ df = ۲ Sig = ۰/۰۵ cramers = ۰/۱				مشخصات آماری

۳۹۴ نفر از پاسخگویان ساکن شهر در فاصله اجتماعی متوسط جای گرفته‌اند. ۱۲۲

نفر از پاسخگویانی که فاصله اجتماعی را کم ارزیابی کرده‌اند، محل سکونتشان شهر بوده است. همچنین ۴۴ نفر از پاسخگویان ساکن شهر، در فاصله اجتماعی زیاد، قرار می‌گیرند، تفاوت شهر و روستا از نظر فاصله اجتماعی معنی‌دار بوده است. پاسخگویان روستا در فاصله اجتماعی متوسط با اکثریت مسلمان جای گرفته‌اند.

با توجه به سطح معنی‌داری ($\text{sig} = 0/05$)، رابطه بین محل سکونت و فاصله اجتماعی، معنی‌دار است. همچنین با توجه به درجه آزادی ۲ و $X^2 = 5/784$ ، کی‌دو حاصل از آزمون مساوی کی‌دو جدول است بنابراین بین محل سکونت و فاصله اجتماعی رابطه معنی‌داری وجود دارد و فرضیه H_1 اثبات می‌شود.

نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر به دنبال یافتن پاسخی به این پرسش بوده است که آیا بین آرامنه و مسلمانان فاصله اجتماعی وجود دارد؟

به دلیل آن که اقلیت‌ها، سعی در حفظ فاصله خود با اکثریت دارند، اقلیت ارمنی اصفهان نیز با توجه به قدمت ۴۰۰ ساله سکونت در ایران و اصفهان، از این ویژگی مستثنی نبوده است، اما این فاصله اجتماعی در حد متوسط بوده است که منجر به روابط صلح‌آمیز و دور از تنش این اقلیت در ایران و استان اصفهان، در طول تاریخ شده است. برای رسیدن به هدف تحقیق از جامعه آماری مسیحیان استان اصفهان در گروه‌های سنی ۱۹-۱۵ سال به بالا، نمونه ۵۸۰ نفری انتخاب شد که نتایج زیر به دست آمد:

- ۱- بین تحصیلات و فاصله اجتماعی رابطه معنی‌دار وجود داشته است.
- ۲- بین درآمد و فاصله اجتماعی رابطه معنی‌دار وجود نداشته است.
- ۳- بین جنسیت و فاصله اجتماعی رابطه معنی‌دار وجود نداشته است.
- ۴- بین نوع محل سکونت و فاصله اجتماعی رابطه معنی‌دار وجود دارد.
- ۵- بین تأهل و فاصله اجتماعی رابطه معنی‌دار وجود ندارد.
- ۶- بین سن و فاصله اجتماعی رابطه معنی‌دار وجود دارد.

همچنین نتایج حاصل از رگرسیون چند متغیری، پس از حذف سایر متغیرها، نشان دهنده تأثیر چهار متغیر شغل، سطح تحصیلات، محل سکونت و سن در تبیین متغیر

فاصله اجتماعی است.

با استفاده از آنالیز رگرسیون و مدل خطی، بهترین مدل با حد اقل متغیرها و $R^2 = 0.23$ به لحاظ آماری معنی‌دار است. بنابراین می‌توان گفت ۲۳٪ متغیر فاصله اجتماعی از طریق متغیرهای تحصیلات، محل سکونت و سن، تبیین می‌شود.

با توجه به دیدگاه پارک و بوگاردوس، در مورد مفهوم فاصله اجتماعی و اینکه این مفهوم دلالت بر درجه نزدیکی میان گروه‌ها دارد، فاصله اجتماعی آرامنه اصفهان با مسلمانان، متوسط بوده است. بنابراین با توجه به نظریه پارک که معتقد بوده است که هرچه فاصله اجتماعی افراد و گروه‌ها بیشتر باشد، میزان نفوذ متقابل آنها کمتر است، آرامنه اصفهان با توجه به چهار قرن سابقه سکونت در ایران، در مورد مسائل فرهنگی به ویژه ازدواج که بعد مذهبی خاصی پیدا می‌کند، تأثیر پذیرفته‌اند و به لحاظ عناصر فرهنگی اگرچه در میان و در کنار مسلمانان زندگی می‌کرده‌اند، بیشتر درون‌گروهی و به صورت بسته، ارتباط داشته‌اند و به همین دلیل، عناصر فرهنگی خود را حفظ کرده‌اند. اما از بعد مسایل اقتصادی، با مسلمانان مشارکت اقتصادی داشته‌اند که البته این روابط اقتصادی صرفاً اقتصادی نیست، زبان و گویش، از عمده کانالهای تأثیر فرهنگی هستند، اما ظاهراً "آرامنه فقط در این حد، بسنده کرده‌اند.

منابع و مأخذ

- ۱- خوبروی پاک، محمدرضا، اقلیت‌ها، تهران، نشر شیرازه، چاپ اول، ۱۳۸۰.
  - ۲- دره‌هانیان، هاروتون، تاریخ جلفای اصفهان، مترجم: لئون میناسیان، اصفهان، نشر زنده‌رود، چاپ اول، ۱۳۷۹.
  - ۳- رائین، اسماعیل، ایرانیان آرامنه، انتشارات امیرکبیر، سال ۱۳۵۶.
  - ۴- میناسیان، لئون، قدیمی‌ترین ادیاریا وانک‌های آرامنه در ایران، مجله هنر و مردم، تهران، آبان و آذر ۱۳۵۸، شماره ۱۹۳.
- Friedman S., Le probleme des minorities ethniques et sa solution par L'antonomie et la personification - universite Toulouse, these 1927, L.G.D.J. paris 1927.
  - Garde paul, Les minorites, in le courrier de UNESCO, paris juin 1993.
  - Park, Robert E, (1924), The concept of social distance: As applied to the study of racial relations, journal of applied sociology, 8, (july - august).
  - Vincent Nix, jerry, "Assessing the Existence of social distance and southern university", May (1993), university of Mississippi.

Demological Variables Affecting the Armanian Social Gap in Isfahan Province

Mojdeh Keyani (M.A)

Abstract

Nearly every society has the experience of dividing itself into majority and minority groups. There is no society without a minority group. Since the minority can not be unnoticed, such groups are taken but for an integral part of a society.

Social gap is one of the variables affecting the socio - political entity of minorities and religious sects living within the same national borders. The concept of "Social gap" indeed closely relates to that of "minority". It actually denotes the feeling of proximity among the members of one group to those of other groups in the same society. It can possibly be used as an index of intimacy not only among racial or ethnic groups but among the members within a group as well.

The present article aims at studying the impact of such demological variables as age, marital status, sex, residence (urban / rural) and education upon the social gap between Armanians and Muslims.

